

Medžiaga žiniasklaidos konferencijai
2017 m. gegužės 15 d., Vilnius

Kas yra „vyšninis vokas“?

Kiekvienais metais ketvirtadalis į pensiją išeinančių žmonių neturi sukaupę būtinojo 30 metų stažo. Jiems pensija yra mažesnė: tiek jos pagrindinė, tiek papildoma dalys; jie taip pat negauna ir priedo už stažo metus. Nepakankamo stažo pensijai problema tik aštrėja.

2016 m. daugiau nei 168 tūkst. Lietuvos gyventojų gavo mažiau nei minimalią mėnesinę algą. Vidutinės šių žmonių pajamos sudarė 199,63 euro. Šie žmonės ne tik nesukaupė pakankamo stažo, gavo nedideles socialinio draudimo išmokas, tačiau, jei dalis jų gaunamo uždarbio buvo apskaitoma neskaidriai ir jie gaudavo pinigus „vokelyje“, dėl jų nesumokamų įmokų kentėjo visi socialinio draudimo sistemos dalyviai.

Spręsdama minėtas problemas „Sodra“ pasinaudojo Vokietijos, Švedijos, Prancūzijos, JAV ir kitų šalių ilgamete patirtimi, ir šiais metais maždaug 140 tūkst. pagal darbo sutartis dirbančių žmonių, kurie per 2016 metus nesukaupė 1 metų stažo, išsiuntė asmeninius pranešimus apie jų sukaupimą stažą pensijai, prognozuojamą senatvės pensijos dydį ir kt. Inicatyvą planuojama vykdyti kasmet.

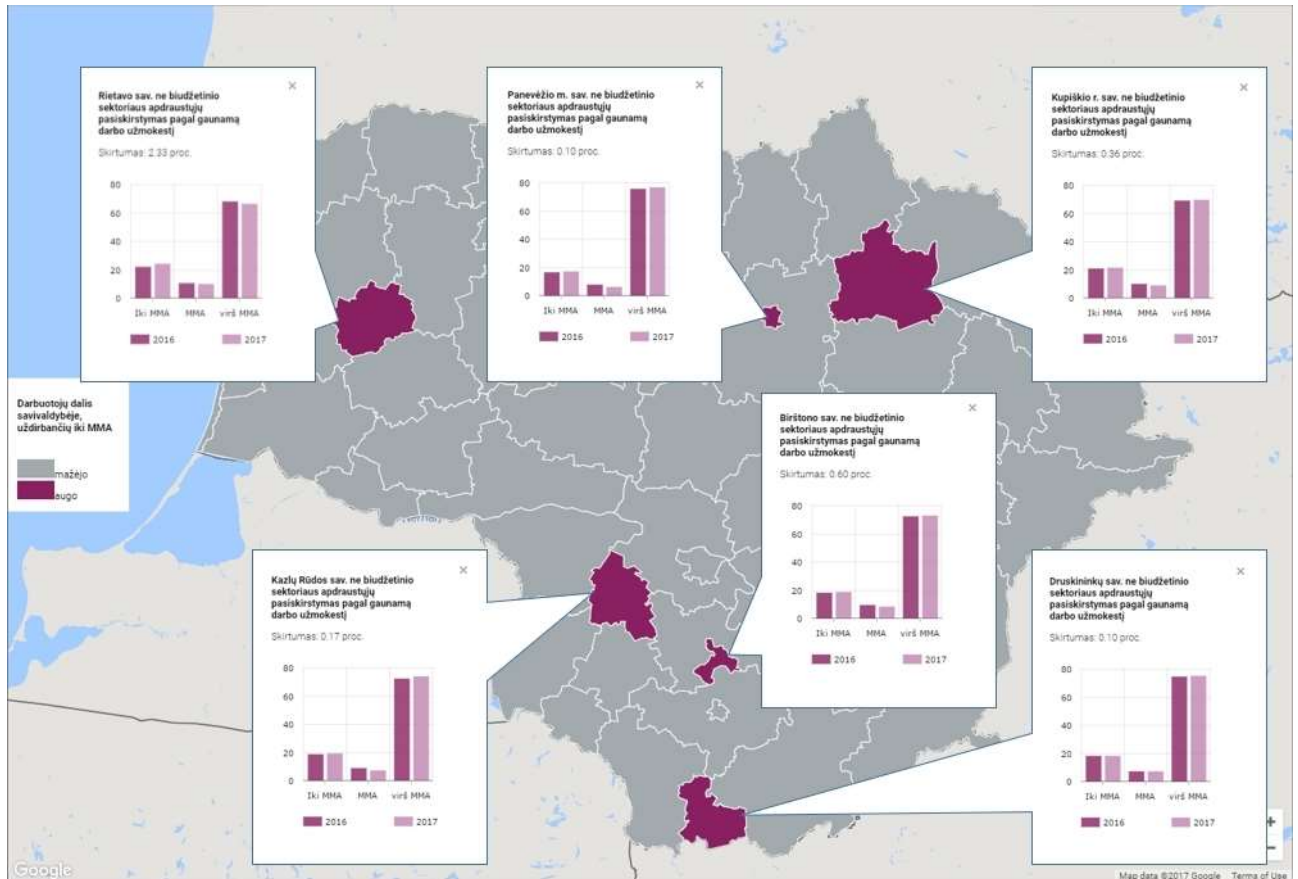
Ką daryti, jei gavau „vyšninį voką“?

„Sodros“ vyšninis vokas jokių būdu nėra nuosprendis – mes siekiame, kad žmonės suprastų, kokią įtaką mažos oficialiai gaunamos pajamos daro jiems ir visiems Lietuvos gyventojams, kaip yra skaičiuojamas stažas pensijai. Gavę šią informaciją žmonės galės įvertinti savo realią situaciją, o „Sodros“ tikslas – paskatinti ją keisti: kalbėti su savo darbdaviu dėl atlyginimo dydžio ir, galbūt, dėl jo mokėjimo skaidrumo, arba kreiptis pagalbos į institucijas, kovojančias su šešėline ekonomika – „Sodrą“, VMI, VDI.

Susipažinkite su jame pateikta informacija ir įvertinkite pateikiamas prognozes. Laiške pateikiame pavyzdį, kokio dydžio, preliminarai, galėtų būti Jūsų pensija, jei ir toliau uždirbtumėte tiek, kiek uždirbote pernai. Greta pateikiame palyginimą, kokią preliminarą pensiją gautumėte, jei uždirbtumėte minimalią mėnesinę algą kiekvieną mėnesį nuo dabar iki pat laiko, kada sulauksite pensijos amžiaus.

Kaip skaičiuojamas stažas pensijai?

Stažas pensijai yra tiesiogiai susietas su minimalia mėnesine alga (MMA). Jei darbuotojas per mėnesį oficialiai uždirba bent MMA, tai yra per metus – 12 MMA (4 560 Eur), ir už jį nuo šios sumos yra sumokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, jis sukaupia 12 mėnesių – 1 metų stažą. Jei už „pusę etato“ yra oficialiai mokama pusė minimalaus darbo užmokesčio, tai ir stažo per metus sukaupiami tik pusė, t. y. ne 12, o 6 mėnesiai. Taigi, kad taip dirbdamas žmogus sukaupytų 30 metų stažą, jam reiktų padirbėti 60 metų!

Žemėlapis. Nebiudžetinio sektoriaus apdraustųjų, uždirbančių mažiau nei MMA, dalies savivaldybėse 2016–2017 metų I ketvirčių skirtumas.

Daugiau žemėlapių galima rasti čia:

- http://atvira.sodra.lt/maps/lt-eur/apdraustieji_2_2/map.html,
- http://atvira.sodra.lt/maps/lt-eur/apdraustieji_5_3/map.html,
- http://atvira.sodra.lt/maps/lt-eur/apdraustieji_5_4/map.html,
- http://atvira.sodra.lt/maps/lt-eur/apdraustieji_5_5/map.html,
- http://atvira.sodra.lt/maps/lt-eur/apdraustieji_5_6/map.html.

Ar per metus galiu sukaupti daugiau kaip 12 mėn. stažo?

Negalite. Oficialiai uždirbęs per metus daugiau kaip 12 MMA žmogus sukaupia 1 stažo metus pensijai. Jei per metus uždirbama mažiau kaip 12 MMA – įgyjama proporcingai mažiau stažo.

Kiek stažo reikia sukaupti?

Lietuvoje būtinas stažas senatvės pensijai šiuo metu yra 30 metų. Jį sukaupusiam žmogui mokama viso dydžio pensija.

Sukaupusiems mažiau nei 15 metų stažo senatvės pensija nemokama, o sukaupusiems daugiau kaip 15, bet mažiau nei 30 metų stažo, pensija mokama sumažinta.

Svarbu žinoti: nuo 2018 metų būtinas stažas bus palaipsniui ilginamas kol 2026 m. pasieks 35 metus.

Kuo tai gresia?

Žmonių, nesukaupusių būtinojo stažo, vidutinė senatvės pensija yra beveik perpus mažesnė nei turinčiųjų 30 metų ir didesnį stažą.

Vidutinė senatvės pensija, eurai 2017 m. kovo mėn.

Kaip nutinka, kad pritrūksta stažo?

Taip gali nutikti gaunant mažą darbo užmokestį, neapskaitant viso darbo laiko, gaunant dalį atlyginimo vokelyje ir t. t. Sukaupimą stažą pensijai galima patikrinti asmeninėje „Sodros“ paskyroje gyventojui – <https://gyventojai.sodra.lt/sodra-login/pub/REP02>.

Dirbti ne visu etatu šalies įstatymai nedraudžia, tačiau kiekvienam dirbančiam žmogui svarbu, kad būtų oficialiai apskaitomas visas jo realiai dirbamas laikas, o dirbant visą darbo dieną ir pilną mėnesį atlyginimas negali būti mažesnis nei Vyriausybės nustatytas minimumas – 380 eurų. Jei darbo laiko apskaita valandinė, valandos įkainis negali būti mažesnis kaip 2,32 euro.

Oficialiai deklaruojant ne visą darbo užmokestį nukenčia ne tik stažas, bet ir socialinės garantijos – gaunamos mažesnės, nuo deklaruojamų pajamų skaičiuojamos ligos, nedarbo, motinystės, tėvystės ar vaiko priežiūros išmokos.

Ką daryti?

Reikalauti, kad darbdavys oficialiai mokėtų bent minimalią mėnesinę algą ir nuo šios sumos mokėtų valstybinio socialinio draudimo įmokas. Jei su darbdaviu nepavyksta susitarti, kreipkitės:

Negavau „vyšninio voko“, ką tai reiškia?

Tai reiškia, kad per 2016 m. sukaupėte 12 mėn. stažo ir nepatenkate į žmonių, rizikuojančių nesukaupiti reikalingo pensijai stažo, grupę. Savo senatvės pensijos prognozę galite peržiūrėti asmeninėje „Sodros“ paskyroje gyventojui – <https://gyventojai.sodra.lt/sodra-login/pub/REP05>.

Statistika

Žmonių, gaunančių mažiau nei MMA dalis

- 2016 m. vidurkis – **168 268, 15,4 proc.**;
- 2017 m. vidurkis (sausis – kovas) – **176 896, 16,3 proc.**;
- 2017 m. kovo mėn. rodiklis – **160 029, 14,7 proc.**

Metai	Žmonių, nesukaupusių būtinojo stažo, dalis tarp naujai paskirtų senatvės pensijų
2006 m.	16 proc.
2007 m.	17,4 proc.
2008 m.	19,4 proc.
2009 m.	20,6 proc.
2010 m.	21,5 proc.
2011 m.	22,6 proc.
2012 m.	23,9 proc.
2013 m.	27,8 proc.
2014 m.	26,6 proc.
2015 m.	25 proc.
2016 m.	25,2 proc.

Vyšninio voko turinys

Puslapis 1 iš 2

Vardeniui
Pavardeniui
Apsauga visoms
gyvenimo akimirkoms

Gerbiamas gyventojau,

„Sodros“ duomenimis, 2016 m. Jūsų pajamos ir nuo jų sumokėtos įmokos buvo nepakankamos, kad sukauptumėte 1 metų stažą. Atkreipiame dėmesį, kad senatvės pensija Jums galės būti mokama tik tuomet, jei turėsite bent minimalų 15 metų stažą. Viso dydžio pensija Jums bus mokama tik tuomet, jei sukaupsite būtinaį 30 metų stažą. Jei Jūsų pajamos ir nuo jų mokamos įmokos nedidės, ateityje Jūsų pensija bus mažesnė arba teks dirbti ilgiau, kad sukauptumėte reikiamą stažą.

Šį laišką siunčiame norėdami Jums padėti pasirūpinti savo ateitimi.

Svarbu! Per 2016 m. Jūsų įgytas stažas pensijai

9 mėn.

Jei per kalendorinius metus uždirbate mažiau nei 12 minimalių mėnesio algų (toliau - MMA)
(2016 m. = $6 \times 350\text{€} + 6 \times 380\text{€}$), neįgyjate 1 metų stažo senatvės pensijai gauti.

Jūsų pajamos neatskaičius mokesčių per 2016 m., nuo kurių priklausys Jūsų „Sodros“ pensija ir kitos išmokos

3 600€

2016 m. 12 MMA dydis buvo 4 380€
neatskaičius mokesčių.

Ką turėtumėte daryti, kad pagerintumėte savo situaciją?

1

Kreiptis į darbdavį ir reikalauti, kad visas Jūsų dirbamas laikas būtų apskaitomas, o darbo užmokestis – visas išmokamas oficialiai;

2

Jei vykdate papildomą savarankiską veiklą – laiku sumokėti visas priklausančias įmokas;

3

Kilus klausimų dėl darbo laiko apskaičiavimo ar mokesčių ir įmokų mokėjimo, kreiptis į atsakingas institucijas – „Sodra“ (tel. nr.: 1883 arba (8 5) 250 0883), Valstybinę mokesčių inspekciją (tel. nr.: 1882) ar Valstybinę darbo inspekciją (tel. nr.: (8 5) 213 9772).

www.sodra.ltinfo@sodra.lt

1883 (8 5) 250 0883

Prognozuojama senatvės pensija

Jūsų įgytas stažas senatvės pensijai gauti (2016 m. gruodžio 31 d. duomenimis)

Pensijos stažas

12 metų

Minimalus stažas

15 metų

Būtinasis stažas

30 metų*

*Senatvės pensiją gali gauti bent **15 metų minimalų stažą** sukaupę gyventojai. Tokiu atveju mokama ne viso dydžio pensija. Sukaupęs **būtinąjį stažą (dabar – 30 metų)** gyventojas gali gauti viso dydžio senatvės pensiją.

Prognozuojama Jūsų „Sodros“ senatvės pensija

Progozė gali kisti priklausomai nuo Jūsų pajamų, stažo, dalyvavimo pensijų kaupime, išėjimo į pensiją datos, teises aktų pasikeitimo ir kitų aplinkybių.

162,19€

Pagal dabartines pajamas

246,00€

Jei uždirbtumėte

4 380,00€

12 minimalių mėnesio algų per metus

Jūs taip pat papildomai kaupiate pensijai pensijų fonde

Primename, kad papildomai kaupiant pensijų fonde mažėja „Sodros“ mokama pensija.

Jūsų pensijų fondą administruoja:

UAB XXXXXXXYYYYY

Daugiau informacijos apie pensijos kaupimą papildomai: www.pensijusistema.lt ir www.pensijuskaiciuokle.lt

Detalesnę informaciją apie pateiktas prognozes, jų prielaidas, naudojamą sąvokas, vertinamus socialinio draudimo laikotarpius ir kt. galite rasti adresu: www.sodra.lt/vysninis-vokas

www.sodra.lt

info@sodra.lt

1883 (8 5) 250 0883